

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринка 10, II. пов.
Конт. почт. шк. 143.322.
Адреса для телеграм:
«Діло» Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передполд.
Гукаючись не зявляється.

ПЕРЕДПОДАТА:
Місячно і кріпом 450 ак.
ЗА ГРАНИЦЮ:
В Америці і док. Франції,
Голландії, Бельгії 20 ф. фр.
Італії 20 ак., Німеччині 20
ак., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 к. р.
Муніху 150 лез, Болгарії 250
лв., Австрії 750 ак., Швейц.
якеш 1 ак.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Америка нахвртється до Європи?

Гагський трибунал і його значення.

Під час останньої сесії в Вашингтонському сенаті, на тему участі Зед-них Держав в європейських справах атмосфера стала такою пристрасною, що один зі сенаторів роздатований зомлів. Цей зрібний факт є великим характеристичним для американських настроїв. Справа: чи брати діяльну участь в європейських подіях є там справою не менше актуальною, як у нас звичайна дилера.

Згадана дебата закінчилась вислідом великої ваги. Зед-нини Держав годяться вийти до Міжнародного Судового Трибуналу в Газі. Америка почуває потребу рішати долю європейських справ. І коли позаморського глядача кінчиться. Почин до такої зміни в політиці дав сам президент Кулідж, який був до цього часу великим прихильником американської неутралістичності. Це вказує на новий пошук серед американського громадянства: *splendid isolation*, величине відокремлення великої та багатой держави не доводить до нічого.

Приналежність Америки до Гагського Трибуналу зміцнить чимало повагу цієї важливої, міжнародної інституції.

І наскрізь моральна влада, обмежена до авторитету, прийнятого добровільно державами, потрібна тиме шорав більшого скріплення. Цей судовий трибунал складається з одинадцяти суддів і чотирох заступників. Їх вибирають туди не як представників держав, а на підставі їх особистих кваліфікацій — наукових заслуг і моральних прикмет. Туди входять найвишніші знавці міжнародного права. Обсяг компетенції такого трибуналу є незвичайно широкий; — він розглядає не тільки всі міжнародні акти, але може видавати свій осуд про мирові договори. До цього трибуналу приєдналось покищо 24 держав. У минулому році він збирався сім разів: а чого чотири рази в незвичайних випадках, і висловив п'ять рішень (*advises*) і одинадцять дорадчих поглядів (*avis consultatif*).

Дарма, що юридичні погляди, висловлені цим трибуналом у поодиноких справах не мають обов'язуючої сили, авторитет, з яким вони зв'язані, надає їм значущість. З огляду на те, що його членами є люди, які беруть живу участь у державній діяльності поодиноких народів, а часто самі стоять при кермі уряду, при кожній рішенню грають чималу роль і політичні мотиви. Це має свої недостатки, тому, що рішення не є зовсім вільні від політичних інтересів держав, але має і свою прикмету: що вони не лишаются чисто теоретичним акадериатом, поза яким не стоїть ніка сила. Дотеперішні присуди цього трибуналу визначувались великим розумом і обективністю.

Дьоканський договори тісно зв'язані з діяльністю Гагського Трибуналу. Найголовнішою ідеєю дьоканського наряду була та, щоб міжнародними договорами забезпечити шлях мирного розвитку део-

жав і народів. Це можливе тоді, коли міжнародне право буде простягати сітку своїх впливів в обов'язуючих формах на всі держави. Такий ідеал є ідеалом Гагського Трибуналу і тих усіх держав, які вірять, що єдиною справедливою підставою розвитку міжнародних відносин є моральне право, згідно приналежності всіма, яке не погіршує спиратися на фізичні насильства.

Зед-нини Держави, поиступаючи до Гагського Трибуналу, роблять це з деякими застереженнями. Вони можуть у кожній хвилині з нього виступити: статутів трибуналу не можна змінити без їх згоди; трибунал не може приймати домагань, щоб висловити своє рішення в якійсь міжнародній справі щодо Америки, без її дозволу.

Льогічним наслідком рішення Вашингтонського сенату буде участь Зед-нини Держав у реалізуванні плану Доа і вкладення американського капіталу в Європу. У зв'язку з цією новою політикою прийдуть імовірно важкі зміни на високі становища в американським уряді, з якого відійдуть вороги зближення з Європою, як Келлог або Мельон.

Та найбільше зміни сподіється від цього рішення європейська політика, якій бракує і авторитету і капіталу. У цих надіях вона не може йти нині надто далеко. Зед-нини Держав не зривають ще своїм рішенням (про участь у Газі) з традицією доктрини Монро: щоб американська політика гостро відмежовувала себе від участі в європейських політичних конфліктах. Рішення Америки є покищо більш морального значення. Це є шойно перший етап, спробі співпраці з Європою. Треба було трьох літ завазуючої агітації пацифістів в Америці, щоб домогтися такого успіху. Найближча виборча боротьба зробить цю справу знову актуальною: кандидати поділяться на дві групи, а співпрацю з Європою і про і неї. Тому Вашингтонський сенат поставив уже нині свої застереження.

Зед-нини Держави важать свою роль супроти Ліги Націй.

Радянська Україна.

Ще одна статистика.

На Всеукраїнському організаційному з'їзді заавив представник народного комісаріату Робітничо-Селянської Інспекції, що по переизданию нового адміністративного поділу на Укоаїні випадає на 1000 мешканців міст 7 радянських урядовців, а на селі 11 разів менше. На одного міліціонера в місті випадало 758 душ населення, а на селі 9,593 душ. Зі зліквдованого апарату губерний державний осередок дістав у складі 866 урядовців, а округи 5,530. Осідком урядовців є у величезній більшості міста. Навіть у земельних органах по селах і містечках є заведени половини урядників, а друга половина перебуває по більших міських осередках. З реферату виявилось, що по радянських урядах процвітає надмірний бюрократизм і канцелярський формалізм. Так, наприклад, по районних і сільських виконавчих ко-

мітетах ведуть аж по 17 всіх книг, з яких, на думку робітничо-селянської інспекції, можна без шкоди скасувати ведення аж 12.

(За „Правдою“).

Політична і селянська влада до обговорення законопроектів.

Президія ВУЦВК-у вводить у життя широкую практику притягання місцевих органів влади до розгляду та опіювання законопроектів. В останньому часі розіслано на місця для широкого обговорення законопроект про засоби розвитку дорожнього будівництва. За місяць проект має вернутися до президії з замітками і пропозиціями виконкомів і шойно тоді президія буде його розглядати разом зі спостереженнями та замітками в округах корективними. Так само розіслано по округах і законопроект про врегулювання оплат за коїрне.

(За „Правдою“).

Селяне платять податки дїне слїбо.

Рада народних комісарів України вислухала реферат про сплату податків на Україні. По рефераті Раднарком ствердив, що компанія збору т. зв. єдиного сільсько-господарського податку проходить на Україні зовсім невдоволюючо. Тому Раднарком доручив усім окремим Виконкомам приморвати до залгаючих з податками передбачені законом репресивні засоби. Виконкоми дістали право затверджувати продаж майна, описаного за несплачення сільсько-господарського податку. Раднарком рішив на майбутнє не давати ніяких пільг у сплаті єдиного сільсько-господарського податку.

(За „Правдою“).

Причиню до санітарних відносин на Україні.

Всеукраїнський Центр. Викон. Комітет затвердив декрет про обов'язкові лікарські огляди всіх робітників і службовиків, що працюють в харчових підприємствах і в крамницях з харчовими продуктами. На роботи до тих підприємств не можна приймати хорих на інфекційні недуги.

(За „Правдою“).

Дрібні відомості.

На Волині побудували селяне з власної ініціати 25 сільських шкіл. Будинки вийшли просторі, здорові та вмістимі. — Харківський уряд асигнував на відноу знищеного пожежою театру ім. Луначарського в Одесі 50 тисяч карбованців. — Адміністраційно-територіальна комісія при ВУЦВК-і рішила створити в 176 оселях міського типу 71 міських рад і 105 сільських рад. — У Васильківському та Ніжинському районах Київщини відкрито пам'ятники на могилах декабристів Волконського і Александроводжіо.

Засуд.

В Києві покінчився процес проти вагати Криницької, що за короткий час доконала 12 нападів. Десятьох членів вагати разом з отаманшою Криницькою засуджено на смерть через розстріл.

(„Правда“).

Торговельні відносини України з Австрією.

За останніх три місяці вислав український торговельний апарат до Австрії усіх товарів (переважно сировини) на суму 1,300,000

доларів, а п'ятю сьє спровали в Австрії на Україну фабричних товарів на суму п'ятю міліонів доларів, 3 Австрії ввозили на Україну переважно сільсько-господарські машини, кося і мануфактуру. На загаль український експорт становля у першому кварталі цього операційного року (1925—26) заведи 60 відсотків намішеного плану. Пропорційально виконано в цілості тільки план експорту худоби і домашньої птиці.

Металургічне виробництво.

„Економіческая Жизнь“ подає, що в перший квартал 1925—26 операційного року вироблено на Україні 357 тисяч тон чугуна, 335 тисяч тон сталі і 238 тисяч тон інших виробів. Порівнюючи ці цифри з виробами в останньому кварталі попереднього року приходиться ствердити, що виріб побільшався на 33—35 відсотків.

Будова робітничих домів.

В минулому будівельному сезоні Донвуголь видав на будову робітничих домів 6 міліонів карбованців. За ті гроші побудовано 609 домі для робітників з родиною, а 32 касарні для нежонатих. „Югосталь“ видала на ту саму ціль 8 і пів міліона карбованців.

Обмеження приватної торгівлі мануфактурою.

„Економіческая Жизнь“ інформує, що на засіданні харківської товарної біржі прийнято постанову про частинне обмеження приватної торгівлі мануфактурою. Це повинно статися таким чином, що державні мануфактурні торговельні підприємства будуть відпускати приватним купцям мануфактуру на 25 відсотків менше ніж перед тим.

По широкому світі.

Зед-нини Держави повідомили офіційно, що візьмуть участь у конференції для роззброєння.

Троцького звільнили, на власне прохання, зі становища члена президії найвищої господарської ради і голови адміністрації електричної.

Закон проти чужинців у Франції свіжо прийнятий парламентом, каже, що при купівлі чужинцями нерухомості 20 проц. бере держава. Чужинці мають у Франції 35,000 домів і 240,000 гектарів землі. У чужинних країнах є 3,600 французьких купців, а у Франції є 25,000 купців-чужинців.

В Італії Римі, Флоренції, Мілані, Барі — великі демонстрації проти Німців. У німецьких посольствах в Римі вибили шийи. Студенти виступають по гостиницях гімнів і проганяють звідтля. Німецькі туристи покидають Італію залкавши, Фашистська партія забороняє своїм членам брати участь у цих демонстраціях.

Балканський пант, на зразок дьоканського, хоче підняти Югославію, маючи намір сконсолідувати інші держави для цієї мети.

У Данії у повзависа аяоніна брошура, завернена проти сенату і судової влади, що погурають істнуванню касина гри.

членів комуністичної партії Західної України. Їх обвинувачують за революційну протидію діяльності з 102 кариного класу. Як об'єкти виступають адвокати в Варшаві, Львові і Замості. Обвинувачені не признаються до вини. Розправа потрібна кілька тижнів.

— Проти українських громадських печаток виступає „Слово Польське“ з 1. ч. м. „Печатки“ на „заставу“ з 31. жовтня 1925 і „Окуляри“ на „заставу“ з 1. грудня 1925 (ч. 483/3), яких призначено закласти внаслідок урядової громадянської печатки (кварту) — тільки в польській мові. „Слово Польське“ на „заставу“ риб'я, що мають часом дві печатки: польську для урядів, українську для стою, і кілька старішків, щоб стигнули українські печатки при помочі п'ялиці. Одночасно на „заставу“ старостів нахальне поведінка і подіє цілу низку громадян, які уживають дотепер українських печаток.

— Редь — український араччином. До нашого дискусу з Віною про іменування та мовних ревізій представити полк. Редь на відвісному групі Українців — відстоюючи від достовірної громадської інформації, що не тільки сестри Редь і Польки, але і його брат, заступник урядовий, є також Полк. м. Після того, як викрито подвійну родю Редь і він заставився, його брат у Львові змінив назву своєму назвище на Чисто польське. Зрештою для якого, хто з нас і інші передокосні відносини не може бути на меншого сумніву, що Редь був Полк. м. (співачем Н. Нилем), а тільки т. пер. є багання певних кол. піддурати його Українців. З якою метою, ясно.

— Дайте їм українську мовину! Дістанемо таке зворушення „Слово“ з Півночі в Босні: „Простою над, приналежність нам хоч кілька старих книжок до читання та букварів, або старих молитовників. Букварів там треба для дітей. Нас, Русинів, є тут в Босні білязенько, та нема наших книжок. У наших сел, у Давитині, є 115 родичів Русинів, а Полк. є тільки 70 родичів, але вони дістають книжки, а з Галичини за нас ніхто не дбає. Наші діти дивляться, школи нема, навіть букварів нема до науки“. Підписаний Григорій Головачук, Давитин, Північ, Боснія, Югославія. — Цей лист поручаємо ласка й увазі українських установ, видавців і поштових людей. І в наших установах і по повзатих домах лежить багато книжок, поштових порошків, з яких ніхто не користується. Просимо спазкувати їх і вислати на пошту вище адресу, де їх примуть рада і в адміністрацію. Обіймо про наших людей на чужині, бо це признака кожної культурної нації!

— Угосліна. В паризькій журналі „Revue International“ з дня 20. листопада 1925 р. помістив д-р М. Лозинський статтю про Українців у Румунії, а в числі з 1. січня п. р. про фінансову кризу і громадянську війну в Польщі.

— Вибори до Адвокатської Палати у Львові, що відбулися м. суботи, дали такий вислід: д-р М. Грек, президент, д-р Левенгерц і д-р Зоммерштайн відпрезидували, у виборі на 13 членів засідатимуть д-р Я. Олеськівський і д-р М. Гливицький. Членами дисциплінарної ради вибрано м. н. д-ра Е. Давидяка, д-ра Б. Савчука і д-ра М. Волошину. Екзамінатори адвокатського іспиту вибрано м. н. д-ра П. Євнина, д-ра О. Надрату і д-ра М. Шухевича. Екзамінатори судейських м. н. д-ра І. Кшидженця, д-ра М. Левинського і д-ра Вол. Охримовича. прийнято внесення д-ра Льва Галицького на вибір третього відпрезидента всіма голосами проти одного. Внесення це передано новому відлові.

— Спандальну господарку в „Юрі“, уряд, що в пр. 1919—1921 опікувався поверненнями з Суду поновлення, розбрав на дачі львівський суд, як про це ми писали вже вчора. Проти директори „Юри“ Зогінча Яворовського виступив цілий ряд с-іків з незвичайно важкими обвинуваченнями, закладаючи йому цілу низку крадіжок і інших злочинів на шкоду державі й нещасних позорів. На суботній розправі прокуратор зрікся питати обжалованого з причини сисні, а за шістьма місяцями і провідником трибуналу. Бо деякі платили прокуратора видалися провідники сеп. т. с. н. м. а може й надто клопотаними для обжалованого. Остаточні розправи відложено, бо бракувало трьох свідків. Трибунал рішив поклати ще кілька нових свідків і зарекомендувати „Юри“, які тепер у Варшаві. В часі розправи вийшла ще одна річ на яку обж. Яворовський є близьким кріпакком маршалка сенату Троїцького.

— Нові паспортні приписи. Міністерський розпорядок з дня 22. грудня 1925 подає нові приписи у справі оплат за закордонні паспорти. Оплати тепер такі: а) за закордонний паспорт 500 зол., б) за дозвіл на поновлення візді 500 зол., в) за кількарічний паспорт 1500 зол., г) за дозвіл на поновлення візді в торговельних або промислових справах — зі зменшеною 25 зол., г) за дозвіл зі зменшеною на поновлення візді з метою освіти, лікування, в справах суспільних, на міжнародні зібрання, наукові з'їзди, спортивні змагання і т. п. 20 зол., д) за паспорт кількарічний зі зменшеною 150 зол. Робітникам і тим,

що вибираються на роботу, як також коштотельним і злишнім емігрантам, видаються безплатно, а на основі посвідки державного уряду посередині плані або уряду еміграційного. Емігранти мусять предлати посвідку скарбової кави, що не залізають з податками. Одночасно паспорти зі зменшеною і дозвіл на поновлення візді за оплатою 25 зол., як також кількарічний паспорт зі зменшеною за 150 зол. видаються адміністраційна влада і містатий. І в інших випадках можуть бути видані в інших категоріях паспортів зі зменшеною, а у злишніх випадках навіть зовсім безплатно.

— Полеша для вичуни Гоголя. Полтавський окружний Вивокм звільня від усіх місцевих податків вичуни Гоголя — Вичуна та звільня за свою власність доми, а вичуна мешкає та від нього не буде платити ніяких податків у мабурі-м.

— Звіт населення Москви поштом приїзних. За минулий рік заєстерено в Москві 1,103,035 приїзних. В тому самому часі виїшло з Москви 651,419 людей. Таким чином за рік приїст населення Москви на рахунок приїзних виносил 355,596 душ.

— Староєрмініні офіцери на фабриках СРСР. Ленінградська „Правда“ подає, що на против останніх чотирьох місяців минулого року прийнято на фабрики „Червоної Трикутнік“ в характері злишніх некаліфікованих робітників 22 підоружних, 43 хорунжих, 15 шт. б. капітанів, 17 поручиків, 5 капітанів, 1 підполковник, 3 полковники, 1 штабс-ротмістр, 2 корнети, 1 генерал-майор, 1 асигнант флоту, 2 капітани флоту, бушної царської армії флоту.

— Мадяська поліція виває Надощі далі своїм командантом. Будапештська поліція вислала замшаному в справу фальшування франків б. свого командантом Надощі вислову сплатити. В ньому називає поліція Надощі жертвою жидівської прокляції та запевняє, що вважає його далі своїм начальником.

— Пове відомий англійський письменник Б. Л. Діккенс, в 43 р. життя, зрештою невідомий на чужині, хоча був завзятым мандрівником, жив довгий час у Франції та Німеччині і брав діяльну участь у політиці. Був дуже суворим критиком товариського львівського життя в цілій низці талих книг романів.

Оби концерти Любим Колесса по припині наглої недиспозиції п'яністки відложено. Новий реченьє концертів буде оголошений. Заповнення білетів осталося важливим.

† Посмертна згадка.

Іван Мелехівський, урядовець Земельного Банку Гіпотечного, помер 30. січня п. р. в Закопанім в 43 м. році життя. Похоронений родився 1833 р. в селі Гукку, добромудського повіту. До п'ятилітньої дні в Перемишлі. Після матури вчився по різних бюрах, працював теж в Гамбурзі в Німеччині, після чого в 1911 р. вступив на службу до Земельного Банку. Був невзначно до добрим, п'яним та невмігачим робітником, зразком товаришам праці, який атташує селітвима в широкі колах львівського громадянства. Від кількох літ занепадав на грудну неугу. Жидівний умовний життя не дали йому спроможності приступити до систематичного лікування. Аж перед кількома тижнями виїхав був Похороний на кошт Каси Хорид до Закопаного, щоб там звичайні жити. Мачуха-дочка не дозволила аже йому вернутися на рідну землю. Відійшов тихо, як тихий був теж в житті, похоронив його будуть в. лютого в Добромлі. В. И. И.

Надішна Рада, Дирекція „Службовий Земельного Банку Гіпотечного С-ни Анц у Львові“ сповіщають про передчасну смерть свого Службовика і Товариша

Івана Желєхівського

який помер по довгій та тяжкій недугі в 30. січня 1926 р. в Закопанім в 42. році життя.

Тіліні останки Похоронки будуть перевезені в Закопане дня 3. лютого 1926 р. Похоронки відбудуться дня 6. лютого 1926 р. в Добромлі.

ОПОВІСТКИ.

Український Надніпільський Театр під дирекцією Н. Бойно.

Станіслава, селя українсько-го „Скопа“.

Серед 3.11. Ревізор з Петербурга. Четвер 4.11. Маруся Богуслава. Неділя 7.11. Пан Іларіонський.

6.11. СУБОТА 6.11.

ВЕЧЕРНИЦІ

СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ.

МАЛА САЛЯ ЛИСЕНКА 9. ВЕЧ.

Вступ за запрошеннями.

Вікторок 9.11. „Без вини винуватий“ (прем'єра).

Сергій 10.11. „Вступна Жінка“.

Четвер 11.11. Ніч під „Гала Кушала“.

Субота 12.11. „Народна“.

Субота 13.11. „Циганка Аза“.

Виді 14.11. Прихильники Осети у Відні

Відні подорожувач, що п. Павло Голубатий (Станіслав) писав у вісності свій дог. Т. лавості в с. м. 7. лавості. — Автотод Водосховища лавості. — Михайло Гуккул лавості.

Дрібні оголошення.

ПОШУКУЮ жінку совісної, здорової, робітничої, середніх літ, злізавою вдачею і пошм його вигляду. Бездітні зовна по скарженню або утилітано, що розмістяться на малих скарженнях господарств та у м. парити, печі і шити. може одержати платіно, зарп. і спокійний вигідний жукот у старшого, самішого візника скар. Василь Мисика у Вильковій п. Ропка б. Устрик довжик. 1145 2-3

ПИСАРЯ потребує адвокат д-р Ст. Мудрий в Товстім місті (Товст) б. Чорткова. Першештаю вишук на малому. Іспити до 4 тижнів без відложки. 1146 2-3

НА продаж десять моргів пшеничною землі в Підбурзі біля Львова. Згодження до уряду парокіального в Підбурзі п. Виницьки. Також даються 11 моргів есенуально на продаж. 1149 2-3

УРІД парокіальний в Підбурзі п. Виницьки віддасть в підприсство будови нової церкви і плебані. 1160 2-3

ЧОРНА сукня і суконки для смотриці дешево на продаж, вул. с. Миколай 11. ч. двох 11. 1152 1-1

В. Я. учитель в Бурштині, просимо подати свою адресу. — Алімистрий.

ОКРЕМА кімната з речним удежником для одні або двох п'яночок есенуально студентів негідно до виїзку, вул. Жуківського ч. 12, партер на дво. 1153 1-2

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакції не відложки.

АДВОКАТ

д-р Микола Стадник

відкрив адвокатську канцелярію.

1180 в Нозовій. 1-

„РОЛТУР“ Машина до шати Машина до шати Яганіонська 28. — Догідні сплати.

МРАМОРНІ ПАМ'ЯТКОВІ ПЛИТИ

зі всякого рода мрамору виконують

А. ТРАВЕРЗА

різьбар і монч. пам'ятарський майстер з білого кнзарійського мрамору за квадрат. м. по 120 ал., з чорного бельгійського за квадрат. м. по 160 ал., з червоного Venetian за квадрат. м. по 160 ал., з с. м. по 160 ал. — Різні золоті букви величини 3 см. по 60 гр., по 1184 лічниця 3 м. по 50 гр., від штих. 1-2

А. Траверза, Львів, вул. с. Петра 11.

МАТЕРАЦИ

переробляє в однім дні знання з совісності

ФІРМА від 90 літ існуюча

І. Дренслер і Сини 186 Львів, пл. Напугульня 2. 1-1

Ширіть наш часопис!

Станіславський.

Українські вишивки

20 аркушів з маючими різноколісними зображеннями до вишивання на гарній папері і в твердій оправі — ціна 25 зол.

Замовляти в Українській Книгарні в Антинварії у Львові, вул. Рутковського ч. 22. 1173 3-15

НОВИНКИ.

— Конфіскація. Вчорашнє число „Діла“ доконфісковано за дві статті. В продовження, що заміс зліс підпільно Грібського в університетській справі, вичеркено загрозливо, вступ і два місяці в текст, в статті п. 2. „Селянський конгрес“ очертано підзаголовок і один розділ. Це вже 12-та з черги конфіскація нішого шоденника в цьому році.

— Традиційна професора „Міщанського Братства“ відбулася в гармонійному настрою, як шороку, дня 31. січня п. р. в селі (назвотой Доміки) при вул. Блятарській 11. В святі взяли участь численні представники українських установ та організацій. Виступили склади свої побажання „Міщанському Братству“ іменем своїх товаришів і промовляли на тему національного єднання, солідарності й карності.

— Політичний процес у Замості почався 26. січня п. р. проти 54 мильних

Після повороту.

Пів місяця проледа делегация послів польського союзу в СРСР, пів місяця, витана оманливо, приглядаясь вона новому життю-буттю на острів Східної Європи.

В цій поїзді до СРСР, азіали участь головним чином представників польських радикалівних партій, а крім того двох представників Білорусинів і один Німець: не вважали участі у поїзді представники українського клубу. Жиди в останній хвилі звабилися на поїздку коаліції дивлячись на польську велику охоту загнати поза східні граничні стовпи. Чому українські посли не вважали участі у поїзді, не беремося судити. Треба відповісти на правдою ствердити, що від самого початку не проважали вони охоти в тому напрямку — може тому, що вони є добре і безсторонно поінформовані про відносини в радянській унії взагалі, а на Рад. Україні зокрема, а може й тому, що передбачали наслідки цієї поїздки. Годиється пригадати, що польська преса зразу вдарила була у дегенераторсько-репресійний тон. Бо хоч українські посли не брали участі в поїзді, то польська преса підносила нестримний галас, що — моваля — це золоте руно — вибравотись представники „нац. меншостей“, „вороги польської державності“, які збаламутили „деяків“ польських послів і т. н. Не треба бути пророком, щоб передбачити, що після повороту на українських послів і їх виборців впали би не лише найважчі репресії не лише за поїздку, але й за „збаламучення“ смирих польських баранчиків. Тому хоч як жалко, що українські посли не покористувалися нагодою, щоб з авторитетом познанимись з відносинами на Рад. Україні, може й добре сталося, що вони сагтими відсутністю в цій першій поїзді.

Посли польського союзу під проводом відомого демагога Я. Камелеса на пос. Бриля побували в Мінську, в Москві, Ленінграді, Харкові, Києві, розглянулися в положенні — розуміється, на скільки дозволя-

на це час, вільний від офіційних бенкетів — і знесли якнайкращі враження.

Повознувши з поїздки, посли стверджують, що вони бачили все, що тільки хотіли бачити, що вони читалися у всі щільні радянської дійсності, що їм не навмисно заслонили на одні явища, щоб їм не додати, життя в ньому впорядковане, економічна відбудова, не зважаючи на перепоні бойкот світових капіталістів, а року на рік посунає вперед, національні питання в цій класичній державі національностей найшляхетніше додатково розв'язано. Там кинуть праця, там розвивається наука і наводять своє практичне пригноблення в житті освіта йде в найлучші нити. Навро, робітники й селяне, звільняє справляючи підметом державно-громадянського життя, знання інтелігенції знаходить своє широке пригноблення, хоч іще тріває стан диктатури пролетаріату і помітна частина радянського суспільства не може користуватися всіма громадянськими свободами.

Так представляючи положення в радянській унії, посли-інформатори мимоволі протиставлять радянську дійсність польській дійсності. На великих просторах європейського Союзу шаліла довга громадянська й національна війна, переважалися страшний буруни найбільшої соціальної революції, все знищено до тла і все відбудовувало від основ, але там ніхто не заслонюється роздільною фразою, що — моваля — це „молода державність“ і тому так не налажено всього як слід, як це часто чуємо з надивисляньських берегів. Всі проблеми там справді розв'язано, або щонайменше роблено практичні спроби розв'язки, хоч не все по лінії наших національно-державних інтересів. Але всетаки слід ствердити, що велика революція на Сході Європи зродила не тільки страшних руйнікців, але й великих будівничих. Якими нужденними, марними й каючими в порівнянні з ними є „будівничі“ відродженої Польщі!

Поїздка послів польського союзу до СРСР, яголовно поїздка польських „красових“ послів мала на меті два досягнення: витворити прихильну атмосферу між Польщею й СРСР, створити передумови для польського експорту, щоб при селянській допомозі оторохити польський промисел перед неминуючою руйною та злобучою силляти „красового“ населення. Ватажки польської демагогії не лише прийшли до перемислення, що зайшли було би замикати очі на сюрреалістичні силляти селянського населення до радянщини, але й постановили з тих силляти витягнути для себе стчай-біжні кошти. Вихаляють поїздки в СРСР, а головну млячущу на добутки солідства, на перехід землі в селянські руки і тих самих посередньо виступаючи проти польської земельної й національної політики, намагались опанувати українські селянські маси, зааркти їх до позв своєї політики, перетворити їх в погінні своїх інтересів.

Користуючись придавленістю українського політичного життя, обмеження його розмірів до незвичайно вузьких рамок, спугнаним його польськими репресіями при йонами, ці упривілежені „спасителі“ йдуть в українські маси і намагались прихилити їх до себе своєю розв'язною демагогією.

Нашим обов'язком є протидіяти цій новій деморалізації під новою фірмою і новими клячами, розкрити обличчя й ролі цих перефарбованих „спасителів“, які нічим і в нім не риняться від явних ворогів українського народу.

З польських справ.

Польсько-німецькі переговори, що почалися у Варшаві, щодо ліквідації німецької влади в Східній Пруссії не йдуть легко, бо Німці стоять на тому, що Польща повинна нині змінити своє становище з огляду на зміну відносин від часу Версайського договору.

Ща один уряд утаюрило міністерство авіації: „старших контролерів“, які мають підтримувати постійний зв'язок між авіаційною владою і промисловими сфе-

рами, інформуючи промисловців про торговельні потреби.

Арештували в Познані секретаря комітету будови Скарбової Палати в Люблін, Мічку, за те, що краа кількадесят тисяч золотих.

Матура

Новий складний закон м. Ст. Габельного.

Від 1-го верта м. р. обов'язку сямі закони М-ства освіти щодо іспитів зможуть іти доповненням розпорядку тратити свою силу. Новий закон іспитів є значенням складний і можна сподіватися, як абитуриєнт, який стоє заздалегідь у чини зрозуміти, що іспити зможуть як не підготуватися до іспити, зробити це сам, без допомоги юриста.

Новий розв'язок дієти іспитів зможуть на два роки значення і поновити. Найбільше зміниє матура для значення технічних експертів зможуть усе, як раніше. Ученим державних гімназій та тих, що мають повні докази права, зможуть значення іспити: зможуть ті, що мають іспити в гімназіях, а зможуть переповнення, гімназійними (школи з категорії „В“), іспити зможуть здати діти в рік, вельно, у маю чи червні, а в школах, де є система семестра, у січні та лютому.

Ученим допустять до іспити, крім з усіх предметів має бодат „достаточо“. Вчителі зможуть допустити і такого, який має з одного предмету „достаточо“, але бодат з двох інших предметів одне „добре“, друге „дуже добре“. Хто має „достаточо“ з польської мови або історії самі зможуть з кожного про Польщу, то з цього права користати не може. Крім цього не мають цього права ті, що в гімназіях математично-фізичних одержали „достаточо“ з математики, фізики або природознавства; в гім. гуманістичних: з латини або чужинної мови мови, в гім. класичних: з латини, грецької в гім. педагогічних: з чужинної мови мови та фізики. Преші то виразно зазначає собі предмет, з якого одержав „достаточо“.

При устаті іспиті обов'язковим предметом скрізь і завжди є релігія. Абитуриєнт зможеть комбінувати чотирих предметів, з яких той має також письмений іспит. Точні норми списанні в „Детальну ухвалу“ з 15-го січня. У матем.-природничих гімназіях має такі групи: 1) польська мова, історія з наукою про Польщу, 2) математика, фізика з хімією, природознавство. Зі одні мови мови чужинної, ако абитуриєнт уніє обов'язково в VIII, кл. Вибрати з тих груп можна 4 предмети так: одна з першої групи, а з тих з двох далішніх груп. У гуманістичній школі є такі групи: 1) польська мова, історія з наукою про Польщу, 2) латина, мови чужинної мови, 3) математика, фізика. Тут треба задати два предмети з першої групи, а один вибраний з II-ої та III-ої.

Декабристи.

З приводу столітніх роковин революції декабристів.

Народне (Національне) Віче становило законодавчий орган, який рішав теж про війну і мир. Депутатів вибрано на п'ять літ: кожного року уступала пята частина депутатів, а на їх місце вибрано нових. Крім Нар. Віча проектував іще Пестель Найвищий Собор (щось а роді сенату), який перетворював ухвали парламенту, після чого вони ставали законами. Конституційних прав не могло змінити Народне Віче, тільки це могло статися шляхом плебісциту. Та ролі Найвищого Собору і механізму плебісциту не ознайомив Пестель вразно.

Годиється іще додати, що Нац. Собор мав теж нагляд над виконавчою владою. На чолі виконавчої влади стояла Державна Дума, зложена з п'яти членів, вибраних на п'ять літ; шороку уступав один член, а на його місце вибрано нового. Кандидатів на членів Держ. Думи означували губернські ради, а вибору зможуть пропонували довершувало Нар. Віче. Тим самим „послбом вибрано 120 доживотних членів Найв. Собору. Міністри були залежні від Держ. Думи, але їх діяльність наглядала Дума. Собор через своїх генерал-прокураторів тепер сказавши ми: комісаріат; при кожному міністерстві був окремих генерал-прокуратор.

Державна діялася на десять промій, кожна по п'ять губерній. Найв. Собор мав в повноваженнях своїх

генерал-губернаторів (аналогічно до генерал-прокураторів при міністерствах). Надужиття й злочинства адміністративних властей розглядала Держ. Дума, але рішав про них Найв. Собор, який назначував теж найвищого вождя армії.

Пестель намагався розтягнути над адміністрацією якнайбільшу контролю та не допустити до зловживань. Одне це не виключало незвичайної складності й запутаності державної машини. Складність Пестелевої державної машини в дечому схожа до нинішньої радянської. Також під нищими оглядами можна запримітити ту схожість. Пестель не лише змагав до сильної державної влади, але й хотів, щоб перед нею не було ніяких тайн. Тому він домагався крім звичайної поліції, явної й тайної, ще й існування окремої тайної політичної поліції. Завданням цієї останньої було розв'язати нагляд над державними урядовцями, громадянами й чужинцями, спеціально слідкувати за татиними товариствами і їх діяльністю, в зародку здавати всі спроби бунту і заворушень та паралізувати всія ігриги проти Росії, головю слідкувати за діяльністю заграничних послів і їх агентів. Пестель не лише виправдує шпигунство, але й докладає його коменчтв. На його думку — слід озброїти не а шпигунство, але з його зловживаннями. До тайної поліції взагалі, а до політичної зокрема слід вибрати розумних, чесних і моральних людей. Очевидно, що тут мав до діла з льогічними протилежностями, бо вже в самій тайній, безконтроль-

ній діяльності поліції містяться елементи неморальності.

Знагання до всевладної держави, до сильної державної влади, до зразкового (касарного) порядку насували Пестелеві помисли, які не все йшли в парі з конституційними замірами, а які в тій чи іншій формі мали на меті фактично втримати автократизм, диктатуру представників влади.

Петербург мав перестати бути столицею держави. На столицю був призначений гімний Новгород з титулу свого найдогіднішого географічного положення.

Всеж таки годиється признати, що виприцювання Пестелем проєкт устрою Росії є на сій час ділом великим, до подробиць обдуманим, послідовним, внутрішньо зважаним, прийнятним одною доктриною. Бує теж твір людини високо освіченої, інтелігентної, докладно обзаяомленої з питаннями політичними, економічними й суспільними та їх літературою. Це одно рішало про те, що Микола І. після Пестеля на шибеніцю, хоч він на брав участі в революційному виступі на Україні.

IX. Конституція М. Муравєва

В порівнянні з „Русскою Правдою“ проєкт конституції Микити Муравєва не є такий суцільний і подробице оврацьований. Бує він висловом поглядів „Гімничного Говариста“, як „Русская Правда“ відомала думки й настрої „Полудневого Говариста“. „Русская Правда“ була останнім словом і автора і його прихильників, яке повинно було безапелляційно стати ділом пі-

сля шасливого довершеного державного перевороту; проєкт конституції Микити Муравєва був тільки проєктом, якого не малося на меті накинати суспільності. Останнє слово в цій справі лишилося будучому законодавчому зібранню.

Пестель був центристом, противником виборчого цензу і відкидав право коаліції (товариства і союзів); М. Муравєв був федералистом, прихильником виборчого цензу і признавав право об'єднання громадян.

Під соціальним оглядом М. Муравєв був знесеним підданцем, але початково висловлювався тільки за признання селянам на власність хати з огородом, а після додавав ще по дві десятини на господарство.

Конституційний проєкт М. Муравєва діяв хотів Росії на дві групи: росіяни і горожан. До першої групи належить корінне населення Росії; до другої — ті, що користують з політичних прав з тісною розуміння, що користуються активним і пасивним виборчим правом. Члени першої категорії (росіяне) собі-то загаль населення, не мають політичних прав, всетаки зможуть користуватися особистими і майновими правами.

Проєкт конституції М. Муравєва був наслідуючим політичного устрою єдиничної Держави. Зберігаючи монархію, він признавав імператорові права президента в єдиничних Державах, а агрибуції вищої палати були зможуть до агрибуції американського сенату.

(щодо законів був)